

*Από το γράμμα ενός κοριτσιού
Ράινερ Μαρία Ρίλκε*

Riva, λίμνη Garda
Απρίλιος

...όταν όλοι είχανε πάει πια για ύπνο σηκώθηκα σιγά και άνοιξα το παράθυρό μου. Το τζάμι του δεν έτριξε όπως σ' όλα τ' άλλα παράθυρα του σπιτιού. Γύρισε μαλακά πάνω στους μεντεσέδες, χωρίς να το τραβήξουν τα χέρια μου προς τα μέσα, μα απαλά το 'σπρωξε το άρωμα που 'χε μαζευτεί μπροστά του. Σαν ένα μπουμπούκι άνοιξε το παράθυρο αυτό... Τα παραθυρόφυλλα λύθηκαν σα σκληρά, άχαρα, παράνθια. Κι εγώ είδα τώρα, μέσα στο βάθος του λουλουδιού, το σκοτεινό κάλυκα του άνθους κρυμμένο μέσα σε αμέτρητα φύλλα.

Λοιπόν αυτό σημαίνει «ταξιδεύοντας», Helene. Τι απλός τίτλος που 'ναι γραμμένος πάνω σ' αυτό το βιβλίο με παραμύθια, που η πρώτη του σελίδα θροϊίζει ανάμεσα στα χέρια μου, καθώς εγώ διστάζω να τη γυρίσω απασχολημένη ακόμη με τους παιδικούς μου φόβους για τα θαύματα. Αυτό λοιπόν έτσι απλά σημαίνει «ταξιδεύοντας». Θα 'πρεπε όμως κανείς να βρει ένα άλλο όνομα, έτσι δεν είναι; Βοήθησέ με να βρω ένα, καλή μου. Ή ακόμα καλύτερα: βοήθησέ με να το κρατήσω στη σιωπή, αν απροσδόκητα το ανακαλύψω - τώρα ή μέσα στο όνειρο. Τι είναι όνειρο; Τι ήταν όλα τα όνειρα πού λέγαμε η μία στην άλλη τα αργόσυρτα απογεύματα που τριγυρίζαμε στα δωμάτια, μην κάνοντας τίποτα, νωχελικά δοσμένες στην κούρασή μας; Ακόμη και τα όνειρα σου, αγαπημένη μου Helene, ακόμη κι αν ήταν πάντα πιο ωραία και πιο εντυπωσιακά από τα δικά μου, ακόμη και τα όνειρά σου θα έμοιαζαν εδώ, φτωχά και σκοτεινά σαν ένα χριστουγεννιάτικο δέντρο στολισμένο μ' αναμμένα κεράκια στο φως της μέρας. Συγχώρεσέ με: αλλά ίσως να μην είναι καλό που δίνεις τόση μεγάλη προσοχή στα όνειρα. Δίνεις τόση πολλή βάση στα όνειρα. Συχνά ξυπνάς βαριά και περνάς όλο το πρωινό με το πρόσωπο στραμμένο πίσω. Το μέτωπό σου είναι κατάγλομο, σαν φωτισμένο από ένα άλλο φως που για σένα δεν έχει ακόμη βασιλέψει. Όλες σου οι σκέψεις τότε πάνε εκεί, στα μάτια σου δεν έχει χώρο για τη μέρα και τα χέρια σου (τα αδύνατα!) στέκουν αμήχανα στις δουλειές, σαν ορφανά που δεν τα νοιάζεται κανείς. Το σιωπηλό σου στόμα είναι γλωμό, ελαφρά ανοιχτό, σαν εκείνα τα ωραία στόματα από άσπρη πέτρα, μέσα από τα οποία αναβλύζουν τρεχούμενα νερά, σε μια υπέροχη αυτοσπατάλη, χωρίς να νοιάζονται αν κάποιο κύπελλο θα τα μαζέψει. Κι από τα χείλη σου κάτι τέτοιες ώρες αναβλύζει. Κι ότι ξεχύνεται απ' αυτά, ήσυχο και σιωπηλό, είναι η ζωή σου που ποτίζει εκείνους τους διψασμένους κήπους, όπου σε κακομαθαίνουν παράξενες άνοιξεις.

Μη θυμώνεις μαζί μου, Helene. Μόνο όταν κατάλαβα εγώ η ίδια πόσο πολύ αγαπούσα αυτήν την κατάσταση, νιώθω το μεγάλο της κίνδυνο. Ζήσαμε με τις αισθήσεις στραμμένες αλλού, Helene. Σχεδόν καθόλου δε βλέπαμε τις μητέρες μας κι η σπάνια τρυφερότητα των πατεράδων μας δεν κατάφερε να μας αγγίξει. Θες να σου πω τι χρώμα έχουν οι τοίχοι τουωματίου μου; Δεν το ξέρω. Σε παρακαλώ πήγαινε στο άδειο μας διαμέρισμα, ρίξε μια ματιά και γράψ' το μου. Όλους τους τοίχους εμείς τους παίρναμε για διάφανους. Μέσα σε ποια πλάνη μεγαλώσαμε. Προχθές μου

συνέβη κάτι. Μέσα στο λαμπρό, ζεστό μεσημέρι τα πέτρινα μικρά μονοπάτια ανάμεσα στ' αμπέλια είναι ολόλαμπρα κι εκτυφλωτικά, ακόμη περισσότερο μιας κι είναι εντελώς έρημα αυτή την ώρα. Περπατάει κανείς συνεχώς ανάμεσα στους πέτρινους φράχτες που φτάνουν μέχρι το ύψος του κεφαλιού μου (άρα και του δικού σου). Το βλέμμα κουράζεται απ' την άσπρη σκόνη του μονοπατιού και γέρνει νυσταγμένο προς τους τοίχους. Ακόμη κι αυτοί είναι εκτυφλωτικοί. Μα ο ήλιος πέφτει από ψηλά κάτω στο μονοπάτι κι αφήνει πίσω μόνο ένα λαμπρό αποτύπωμα. Οι τοίχοι είναι ανώμαλοι, ρυτιδιασμένοι, ο σοβάς τους έχει πια πέσει, το χρώμα τους έχει έναν τόνο πιο ζεστό και το βλέμμα μπορεί να σταθεί πάνω τους. Έχουνε πάνω τους κοκκινωπές κηλίδες, σαν πέταλα μιας λευκής ανεμώνης που 'χει χάσει το χρώμα της' μικρούτσικα λεπτά βλασταράκια, που ξεφυτρώνουν απ' τους αρμούς απλώνουν μπροστά τις σκιές τους σα χαλιά, πάνω τους περνάει το βλέμμα σου για να τα φτάσει οι αρμοί απλώνουν μπροστά τις σκιές τους, σαν κούπες που 'ναι γεμάτες ως απάνω με σκοτάδι. Και το βλέμμα σου αρχίζει να πηγαίνει απ' τον ένα αρμό στον άλλο για να το ρουφήξει. Μα ξάφνου το βαθύ μαύρο τραβιέται πίσω, σαν κύμα που ξεφεύγει μέσα από μικρά αγγεία κι αυτά μένουν άδεια, οπότε μπορείς να κοιτάξεις το ρηχό γκρίζο τους δάπεδο. Μα το σκοτάδι το παίρνουν μαζί τους μικρά ζωάκια που κινούνται θροϊζοντας: μια απότομη κίνηση και το 'χεις διώξει. Γιατί (μόνο αργότερα το πρόσεξα) ξέρεις που ξαπόσταινε ξανά και ξανά το βλέμμα μου: σε μάτια. Σε χίλια μάτια που κοιτάζουν. Σε κάθε αρμό μια μικρή σαύρα καθότανε ξύπνια, και τα μάτια που μ' αυτά με κοίταζε ήταν το μαύρο μέσα του. Μ' έχουν κοιτάξει χιλιάδες σαύρες.

Και ξέρεις τι σκέφτομαι: όλοι οι τοίχοι έτσι είναι. Κι όχι μόνο οι τοίχοι: όλα τα πράγματα! Είτε ρίχνουμε το βλέμμα μας προς τα πάνω, όταν έχει γίνει για μας ελαφρύ, είτε το αφήνουμε να πέσει κάτω σαν ένα καυτό φορτίο- πάντα ένα μάτι ανοίγει και το πιάνει, το κρατάει και- μας ανταποδίνει ένα πιο λαμπερό βλέμμα. Και μ' αυτό το βλέμμα στα μάτια μας συνεχίζουμε να κοιτάμε κι εισπράττουμε ένα ακόμη πιο ωραίο βλέμμα από το επόμενο πράγμα στο οποίο στρέφουμε την προσοχή μας...δεν είναι αυτό μεγάλη τύχη; Κι όσο πιο πολύ κοιτάμε, τόσο πιο πολλά υπέροχα βλέμματα εισπράττουμε σαν αντάλλαγμα, αφού το καθένα είναι πάντα καλύτερο απ' τ' άλλο. Ω Helene, ας κοιτάξουμε απλά μέσα σε πολλά μάτια.

Όμως το νιώθεις τώρα ότι δεν πρέπει κανείς να κοιτάζει εκεί όπου δεν υπάρχει κανένα μάτι; Το ξέρεις ότι υπάρχουν τυφλοί εχθροί που πίνουν το βλέμμα μας μέχρι τον πάτο; Όσπου δεν έχουμε πια βλέμματα και στέκουμε εδώ κι εκεί με άδεια βλέφαρα...Τράβηξε τα μάτια σου απ' τα χείλη του ονείρου, Helene! Στρέψε τα προς τα πράγματα και τον ήλιο, στρέψ' τα προς τους καλούς ανθρώπους για να γεμίσουν πάλι με βλέμματα...αγαπημένη μου! Αν σε είχα εδώ!

Αν οι γονείς σου σε είχαν αφήσει μαζί μας, θα μπορούσες να 'βλεπες πόσο έχω αλλάξει. Μέσα στα μάτια μου υπάρχουν τώρα χίλια μάτια. Αν μπορούσες να δεις μέσα τους, θα καταλάβαινες τα πάντα κι αμέσως θα 'φτανες εδώ που 'χω φτάσει κι εγώ τώρα. Και θα με φιλούσες. Και θα 'κλαιγες. Όπως κλαίω εγώ τώρα, γιατί το γέλιο μου είναι πολύ καθημερινό αυτή την ώρα, πολύ παιδικό και πάνω απ' όλα πολύ δυνατό.

Δική σου...